

● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ●

○ POČITNIŠKI ODMOR LJUBITELJSKE KULTURE

Da bomo še globlje zajeli sapo

Po nekakšnem nenapisanem pravilu se v poletnih mesecih kulturna dejavnost skorajda »ustavi«. To je razumljivo, saj je kultura skupinsko delo, predvsem gledališka, zborovska. Dopusti veljajo tudi za člane dramatičnih skupin, pevskih zborov. Med počitnicami smo le malo doma, tako »naenkrat« bi ob kulturnoumetniški prireditvi težko napolnili kulturno dvorano. Zato smo se navadili, da pravimo: s 1. septembrom se kulturna sezona začne in z junijem konča! Tako smo sedaj na samem začetku NOVE kulturne sezone, polni načrtov in lepih pričakovanj, zadovoljni smo saj smo kar precej naredili v pretekli sezoni.

Pomembno je, da smo v letošnjem aprilu začeli nov mandat Zveze kulturnih organizacij, kulturnoumetniških društev in drugih kulturnih skupin, kadrovske smo obnovili organe Zveze in društev, z nekaterimi novimi metodološkimi prijemi so se izboljšale povezave med vsemi kulturnimi dejavniki v občini, organizacijsko smo se postavili na noge in si začrtali vsebinske obsežnejše naloge. Premiki so bili opazni in tisti naš stari cilj, da se kadrovske razširimo ter da kultura približamo čimmožnejšemu krogu ljudi, se je ob nekaterih izredno uspešnih prireditvah začel uresničevati.

Že smo zaključili prve resne priprave na srednjeročno načrtovanje kulturne politike v občini in z njimi seznanili prek Zveze kulturnih organizacij občine širok krog vseh kulturnih in družbenih dejavnikov. Med drugim smo načrt kulturne politike obravnavali na Izvršnem odboru ZKO, na zasedanju obeh zborov občinske kulturne skupnosti ter na predsedstvu OK SZDL. O teh vprašanjih so seveda govorili tudi na mnogih sestankih najodgovornejših funkcionarjev ZKO ter vseh DPO občine. Vse to in dejstvo, da je bil pri OK SZDL ustanovljen Svet za kulturo in pri občinskem sindikalnem svetu Komisija za kulturno dejavnost, nazorno govori, da gre za kvalitetno preobrazbo gledanja na kulturo. To pa je še kako velika moralna vzpodbuda vsem kulturnim delavcem v občini.

Na tem mestu ne bi naštevati številnih problemov in načrtov, omenimo naj najpomembnejše

dosežke naših društev in kulturnih skupin. V občini so razvite predvsem tri kulturne dejavnosti: gledališka, glasbena in likovna.

GLEDALIŠKA DEJAVNOST
V okviru ZKO deluje devet kulturnoumetniških društev, dramski krožek VI. gimnazije Moste ter vrsta šolskih kulturnih društev in lutkovna skupina.

Sredi pušk in bajonetov

Pri založbi Borec je izšel ponatis knjige Milana Apiha Sredi pušk in bajonetov. Iz spremne besede v knjigi povzemamo, da v njej avtor na preprost in človeški način opisuje junake in dogodke iz predvojnih in vojniških dni v naši pobrateni občini Bileča. Tako je približal čas in revolucionarne tega kraja današnjim bralcem, tudi mladim. Prav zanje je toliko pomembnejše sporočilo, da so naši revolucionarji izšli iz ljudstva in delali zanj — to pa je sporočilo, ki naj ga vsakdo dojame v vsej njegovi razsežnosti. Knjiga Sredi pušk in bajonetov to v polni meri omogoča.

Nekaj pomembnejših naštudiranih in izvajanih predstav:
drama »Tolmin in kamen« (KUD Zalog)
drama »Delavnica oblakov« (KUD Dolsko)
»Kastelka« — KUD Anton Mehle Senožeti
»Zaljubljenca« (VI. gimnazija Moste).

Društva so bila med nosilci izvajanja vseh priložnostnih prireditev ob raznih praznovanjih, ob katerih je zaživela tudi kulturna akcija.

Svetle točke in perspektive:
— mladinska recitacijska

skupina pri KUD Anton Mehle Senožeti

— krožek mladih pri Gledališki skupini iz Zaloga
— pionirsko kulturnoumetniško društvo OŠ T. Trtnik je ob novem letu z igrice Ostržkove dogodivščine gostovalo po vsej občini

— lutkovna skupina.
Perspektiva je torej predvsem v novih, mlajših kadrih in ob večji zavzetosti osnovnih organizacij ZSMS za razvijanje kulturnega izročila.

GLASBENA DEJAVNOST
Tu smo kljub znanim težavam (prostori, kadri, dirigenti, materialna sredstva) dosegli lepe uspehe in NAPREDUJEMO! — Tako v kvaliteti kot v množičnosti. Imamo Pihalni orkester Pa-

pirnice Vevče, Harmonikarski orkester Vide Pregarc, sedem pevskih zborov in dva pevska okteta.

Te kulturne skupine, so imele mnogo vaj in nastopov, mnogo je bilo odrekovanja, ljubezni do kulture, glasbe, petja.

Da ne bi naštevati vseh nastopov, naj omenimo le nekaj podatkov:

— Pihalni orkester Papirnice Vevče je samo v tem letu imel 30 nastopov in prek 60 vaj. Harmonikarski orkester 20 nastopov in 76 vaj.

— Mešani pevski zbor KUD Vide Pregarc je imel v pretekli sezoni 14 nastopov in več kot 120 ur vaj.

— Pevska zbor iz Zaloga in Bizovika sta imela vsak po 19 nastopov. itd.

Omeniti pa seveda velja še šest mladinskih šolskih zborov in devet otroških šolskih zborov...

Izven organizacije ZKO pa žal, ostajajo še številne manjše vokalnoinstrumentalne skupine (Savčani, PIORI, DŽEJBI... Ansambel Toneta Žagarja itd.).

LIKOVNA DEJAVNOST
V pretekli sezoni smo imeli v Jelovškovi galeriji devet razstav, na katerih je bilo približno 3.600 obiskovalcev!

Likovniki so organizirani prek skupine akademskih likovnih ustvarjalcev (vodi jo predsednik odbora za likovno dejavnost pri ZKO — Aladar Zaharija), prek likovne sekcije KUD Vide Pregarc ter likovne sekcije Papirnice Vevče.

Na tem področju se uveljavlja tudi Fotoosekcija KUD Vide Pregarc, ki ima zares velike probleme s prostorom!

Še kaj bi lahko naštevali, konkretnih dosežkov res ni malo. Govorili bi lahko tudi o problemih. O njih bo stekla beseda čez nekaj mesecev na problemski konferenci pri OK SZDL.

In še smo pri novi sezoni, pri načrtih. Ustanovili bomo mladinski občinski pevski zbor, »obudili« KUD V Zadovru, Besnici, Slapah in Hrušici, uveljavili lutkovno dejavnost in še kaj... Toliko volje, kot jo vidijo pri kulturnih delavcih, vidijo pri tolikih problemih le še malokje! Morda tej volji v krila pihata tudi veter, da bomo že v prihodnji kulturni sezoni imeli v samem občinskem središču nov kulturni dom. Na ta veter pa so kulturni zaljubljenici občine z bogato tradicijo res dolgo čakali!

Č. G.

Kultura — sestavina družbene reprodukcije

Nekaj misli in izvlečkov s seje predsedstva OK SZDL o kulturni politiki v občini

Vselej moramo težiti k temu, da se kultura uveljavi kot resnična socialistična vrednota, saj je kultura neodtujljiva pravica in dolžnost slehernega delovnega človeka in občana!

NADALJUJEMO NA NEMAJNIH DOSEŽKIH

Problematika na področju kulture v naši občini je ostala v bistvu taka, kakršna je bila v preteklih letih. Stori se, da sicer nekateri ugodni premiki, ponekod manjši, ponekod večji, vendar bo še vedno potrebna organizirana družbena aktivnost, da bomo v preobrazbi kulture dosegli večje rezultate! Dokopati se moramo do spoznanj in do zavesti, da je potrebno kulturnemu delovanju posvečati v vseh središčih neprimerno večjo skrb in ga ne prepuščati zgolj ljubiteljskim in morebitnim kulturno že osveščenim delovnim ljudem in občanom.

Naša občina ima nedvomno bogato kulturno-prosvetno tradicijo, zlasti v delavskih središčih Vevče, Zalog, Zadovro, Moste. V naštetih, pa tudi v drugih, manjših središčih, so že pred vojno delovala kulturno-prosvetna društva, posamezne gledališke in glasbene skupine, knjižnice ipd. V prvih povojnih letih, ko se jim pridružujejo nova središča (Dolsko, Prežganje, Senožeti, Javor), so kulturne potrebe prodornejše, tam je tudi največ kulturnih dejavnosti!

Poseben problem postajajo nove stanovanjske soseske! Zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov bo treba več razmišljati o večnamenskih lastnostih šolskih prostorov, športne dvorane na Kodeljevem, kina Triglav, glasbene šole.

Več pozornosti velja nameniti vzdrževanju in obnovi nekaterih dvoran! Naj to ne bo le poziv, temveč dogovorjena akcija vseh subjektivnih sil v krajevnih skupnostih. Teh dvoran ni malo! Zakaj pozabljamo nanje?

KULTURA V ZDRUŽENEM DELU

Znano geslo: Kulturo delavcem — delavce kulturi! terja dobro organiziranost v slehernem samoupravnem, delovnem okolju! Te pa sedaj skorajda ni! Temeljno odgovornost za organizirano kulturno življenje v tozidih naj bi nosili ZK, sindikati in mladina. Organizatorjev (animatorjev) kulturnega življenja v naši občini nimamo! Zelo malo (pa še to največkrat na papirju) imamo referentov za kulturo, komisij za kulturo v tozidih nimamo.

Možnosti za kulturno dejavnost pa vendarle so — toda povsod, razen izjemoma (Papirnice Vevče in Saturnus) so neizkoriščene. Sodelovanje temeljnih organizacij s krajevnimi skupnostmi in kulturnimi zavodi zunaj delovne sredine je slabo, povezave z ZKO ni! V nekaterih temeljnih organizacijah so izredno lepe dvorane (Gradiš, Interevropa, Žito, Slovenijace — Mehanični obrati itd.), a jih za kulturne dejavnosti ne uporabljamo...

Za kulturo namenjamo malo sredstev (v okviru sindikata še največ), govorimo o neorganiziranosti kulture, o zapostavljanju kulture, čeprav vemo, da je kultura po-

memben del družbene reprodukcije, samoupravljanja, produktivnosti. Kulturne dobrine so prevečkrat odmaknjene od delavcev, čeprav dajejo delavci zanje velike vsote denarja...

TEŽAVE SO SKORAJ POVSOD ENAKE

Mnogo nerazumevanja in nepravilnega odnosa do kulture se kaže v načrtovanju pri izobraževanju kadrov, pri zagotavljanju finančnih sredstev itd. Odnos do kulture je enostranski in prevečkrat si napačno predstavljamo, kaj je kultura. Ta je tudi način družbene proizvodnje. Podružbljenje kulture je tudi zato počasno!

Večina OZD nima svoje kulturne politike. Kultura še marsikje ni našla svojega mesta v samoupravnih aktih, kaj šele v razvojnih načrtih, čeprav je kultura tudi sestavni del družbenega načrtovanja! Delavci premalo sodelujejo pri oblikovanju kulturnih interesov. Tudi nerazumevanje poslovnih in strokovnih struktur je ponekod zaviralen element kulturnega razmaha.

skimi, kadrovskimi in finančnimi potrebami. V več kulturno-umetniških društvih je življenje zamrlo; nekateri pevski zbori so se »utrudili«; zaprli smo vrata kinemafo- grafov v Hrušici, Zalogu, na Vevčah; mnogih dvoran v občini se je lotil zob časa, z redkimi izjemami so neprijazne, hladne, slabo opremljene. Kulturnih prireditev v krajevnih skupnostih ljudje niso povsod vajeni, zato so mnogokrat slabo obiskane. Zdi se, da kulturnim potrebam krajanov vse bolj že zadoščajo dvorane v središču mesta.

TEMELENA USMERITEV — ŽE ZA DANES

Razvijati moramo samoupravno dogovarjanje v kulturni politiki.

Vso pozornost moramo posvečati načrtovanju, izhajajoč iz potreb življenja. Zavzeti se moramo, da bo vsaka KS in OZD oblikovala svoj kulturni program, ki bo sestavljal del njenega razvojnega programa.

Tako v KS kot v OZD in

Pestro in polno

Med sprehodi po Kodeljevem parku lahko od spomladi do jeseni večkrat stopite v Jelovškovo galerijo in si ogledate razstavljeni likovna dela. Vsakih štirinajst dni namreč razstavlja svoje slike, plastike ipd. drug slikar ali skupina. Poleg slik si lahko ogledate Jelovškove freske, ki že same uvrščajo nekdanjo kapelo v eno najlepših galerij našega mesta.

Prejšnji mesec je v njej razstavljal akademski slikar Žarko Vrezec. Pred tem je že razstavljal doma in v tujini. Kot na vsaki otvoritvi, je bil tudi na tej krajši kulturno-umetniški program, samo da je tokrat zamenjala resno glasbo ljudska pesem. Mladi glasbeniki so s svojim nastopom prijetno osvežili ozračje, ki sicer ob takih priložnostih prerado postane preresno.

Škoda, da je kulturnih prireditev v naši občini premalo. Ljudje bi jih radi več. Možnosti so, vendar žal ne do konca izkoriščene. Jelovškova galerija ni edini prostor v občini, kjer je možno organizirati koncert, razstavo, recital in podobno.

Organizatorica — občinska zveza kulturnih organizacij — je poleti pripravila v Jelovškovi galeriji še razstave Georgija Božinova, Dušana Lipovca in Tihomirja Pinterja.

M. J.

Morda se premalo zavedamo, da slabemu gospodarstvenemu položaju lahko botruje tudi nerazvita kulturna zavest, da se zaradi nje lahko slabšajo tudi medsebojni odnosi...

KRAJEVNE SKUPNOSTI IN ŠOLE

Ljubiteljsko kulturno-prosvetno življenje ni dovolj razvito tudi v krajevnih skupnostih. Prenekje ni stalnih kulturno-umetniških društev ali skupin: v Polju, Novih Jaršah, Zeleni jami, v Štepanjskem naselju, Zadobrovi, Šmartnem, Mostah, na Kodeljevem!

V osnovnih šolah je kulturno delovanje že po tradiciji bolj ali manj »zagotovljeno« pod vodstvom mentorjev — kulturnih delavcev. V obeh srednjih šolah in na VŠTK pa je skromno razvito, mnogo pod možnostmi!

Možnosti za kulturno doživljanje in ustvarjanje so v različnih okoljih različne in so povezane predvsem s prostor-

občini moramo spodbujati različne oblike organiziranja, da bi kar v največji meri zadovoljevali kulturne potrebe ljudi.

Spodbujati moramo kulturnoumetniški amaterizem. Skrbeti moramo za rast kvalitete amaterske dejavnosti.

Več pozornosti moramo nameniti varstvu kulturne dediščine.

Ustrezneje velja vrednotiti delo mentorjev, organizatorjev in strokovnih vodij kulturnih društev in skupin.

Ugotoviti moramo, katere kulturne objekte je treba v novem srednjeročnem obdobju obnoviti in katere zgraditi.

Stalno moramo izobraževati delavce v kulturi.

Okrepiti velja obveščanje o kulturnem življenju in kulturnih dejavnostih.

Uveljaviti moramo redno koordinacijo kulturne politike med vsemi dejavniki v občini.

Č. G.

Kulturni imenik

1. Pihalni orkester Papirnice Vevče
2. KUD Vide Pregarc:
— harmonikarski orkester
— mešani pevski zbor
— likovna sekcija
— foto sekcija
3. Mešani pevski zbor SVOBODA Zalog
4. Moški pevski zbor Bizovik
5. Mešani pevski zbor PUGLED Lipoglav
6. Mešani pevski zbor Nove Jarše
7. Oktet železniške tovarne postaje Moste
8. Oktet JULON
9. Oktet SAP
10. Mešani pevski zbor VEVČE
11. Gledališka skupina SVOBODA Zalog
12. Gledališka skupina SVOBODA Zadovro
13. Gledališka skupina KUD Dolsko
14. Gledališka skupina KUD ANTON MEHLE Senožeti
15. KUD Slape
16. KUD FRANCE PREŠEREN Javor
17. KUD Prežganje
18. KUD Besnica
19. KUD Hrušica
20. Gledališka skupina VI. gimnazije Moste
21. Lutkovna skupina mladih Moste
22. Akademski likovni ustvarjalci
23. Šolska kulturna društva
24. Lutkovna skupina — Moste

Vsa društva in skupine se zadržujejo v zvezi kulturnih organizacij Lj. Moste-Polje, Proletarska 1, kjer lahko dobite tudi vse nadaljnje informacije.

Knjižnica Jožeta Mazovca, kino Triglav in glasbena šola Moste so poklicne kulturne institucije.

Na območju občine je spominski muzej NOB, spominski park Pugled, spomenik na Urhu in še 18 spomenikov ter 65 spominskih plošč.

Občinska zveza kulturnih organizacij
Ljubljana Moste-Polje